
CERCETĂRI ARHEOLOGICE EFECTUATE DE COMPLEXUL MUZEAL JUDEȚEAN NEAMȚ ÎN ANII 2011-2012

de **Daniel Garvăn**
și **Roxana Munteanu**

Cuvinte cheie: Neamț, arheologie, periegeză, săpături preventive și sistematice

În perioada 2011-2012, arheologii din cadrul Complexul Muzeal Județean Neamț, au efectuat numeroase cercetări arheologice, în special pe raza județului. Mai frecvente, așa cum era de așteptat, au fost periegezele, efectuate pe teritoriul mai multor localități, fiind identificate noi puncte cu potențial arheologic. Săpăturile preventive și supravegherile au ocupat cea mai mare parte a sezonului cald. Cele mai importante investigații au avut loc pe teritoriul municipiului Piatra Neamț-Curtea Domnească și Dărmănești. Cercetările sistematice au fost puține la număr, unele fiind coordonate de instituția muzeală nemțeană, în alte cazuri muzeul fiind doar partener. În cele ce urmează vom prezenta, în ordine alfabetică, cercetările arheologice. O a doua parte a prezentei cronici cuprinde investigațiile de teren efectuate pentru întocmirea diagnosticului arheologic pe segmentul Ditrău-Lunca Moldovei al autostrăzii Târgu Mureș-Iași.

1. Bârgăuani, com. Bârgăuani, jud. Neamț

a. Islaz

La circa 0,5 km nord de sat, spre Breaza, pe un teren ocupat de pășune, pe marginea unei terase, pe baza unei semnalări, a fost identificată o așezare cucuteniană. Cea mai mare parte a terenului a alunecat, astfel se mai păstrează doar un bot de terasă îngust, orientat spre nord. În profilul unei gropi pentru extragerea lutului au putut fi făcute câteva observații stratigrafice. Depunerea

antropică, de culoare cafenie, are grosimea de 0,40-0,50 m. Se observă un strat aproape continuu de ceramică și chirpici. Ceramica este puternic corodată și nu mai păstrează urme de pictură. Au fost descoperite și două statuete antropomorfe în stare fragmentară.

Periegheză: D. Garvăn, R. Munteanu (2012).

b. Stejări

Punctul se găsește într-o vale, la 1,5 km nord de sat și 1 km de situl *prezentat mai sus*, pe malul drept al unui pârâu fără nume, într-o zonă afectată de alunecări de teren. De aici provine un topor de silex, o lamă de silex și una de gresie, toate de factură preistorică, dar și două fragmente ceramice medievale târzii (sec. XVII-XVIII?) lucrate la roată. Nu excludem posibilitatea ca aceste obiecte să provină de pe terasă și să fi fost antrenate în alunecările de teren.

Periegheză: D. Garvăn (2012).

2. Bețești, com. Rediu, jud. Neamț

Dealul Buruienești

În 2011 au fost efectuate noi cercetări de suprafață în așezarea precucuteniană¹ de aici, principalele descoperiri fiind publicate în prezentul volum.

Periegheză: D. Garvăn (2011).

3. Blăgești, com. Blăgești, jud. Bacău

Recent, în colecția Muzeului de Istorie și Arheologie Piatra Neamț, a intrat un topor de piatră, perforat, specific epocii bronzului. Piesa a fost recuperată dintr-o încărcătură de pietriș, provenind din exploatrările efectuate în albia Bistriței, între Blăgești și Racova.

4. Bodeștii de Jos, com. Bodești, jud. Neamț

Cetățuia Frumușica

În 2011 au fost reluate cercetările în situl amintit cu scopul unei reevaluări a acestei așezări în ansamblu, plasarea în teren a săpăturilor vechi, verificarea stratigrafiei orizontale și verticale, identificarea limitelor locuirii preistorice și a structurilor defensive sau de delimitare, precum și stabilirea cronologiei acestora.

În afara a două mici sondaje realizate în exteriorul *Cetățuiei*, cercetările din 2011-2012² s-au concentrat în partea de sud-est a platformei inferioare a sitului. Aici au fost deschise patru secțiuni (S. II: 6 x 2 m; S. III: 1,5 x 2,5 m; S. IV: 12 x

¹ R. Munteanu, D. Garvăn, *Cercetări arheologice în județele Neamț și Bacău (2004-2006)*, în *MemAntiq*, XXIV, 2007, p. 525.

² Vezi și R. Munteanu, Gh. Dumitroaia, D. Garvăn, D. Nicola, L. Uță, *Bodeștii de Jos, com. Bodești, jud. Neamț. Punct: Cetățuia Frumușica*, în *CCAR. Campania 2011, 2012*, p. 20.

2 m; S. V: 4 x 5 m) și au fost dezvelite mai multe complexe eneolitice și din epoca bronzului. Dintre acestea amintim Cx. 1 – un complex din perioada timpurie a epocii bronzului, cercetat parțial, constând într-un șanț excavat pe marginea terasei, umplut în epocă cu pământ și pietre. Nivelul corespunzând perioadei Cucuteni B a fost destul de slab reprezentat în săpătură. Îi poate fi atribuită, până în prezent, o singură structură, notată Cx. 4³, reprezentând resturile incendiate și destul de precar conservate ale unei locuințe. Dintre elementele de amenajare ale acestei construcții s-au păstrat mai bine vatra (circulară, amenajată pe un pat de cioburi, având diametrul de cca. 1,20 m) și un fragment de perete.

În ceea ce privește vestigiile cucuteniene din faza A, se pare că acestea, aflate la adâncime mai mare, sunt mai bine conservate. La sfârșitul campaniei 2012 a fost delimitată (urmând să fie cercetată în 2013) o structură incendiată (Cx. 5) cu un inventar ceramic bogat. Pe una din laturi respectiva structură a fost amputată de un complex neincendiat ce poate fi atribuit etapei Cucuteni A-B. Acesta din urmă (notat Cx. 6) a constatat într-o suprafață de lut galben, nears, în care au fost identificate fragmente dintr-un vas, mai multe cochilii de melci și o râșniță, aflată în apropierea unei gardine de lut bine conservată.

Cercetare sistematică (autorizațiile nr. 52/2011 și 94/2012). Colectiv: R. Munteanu, Gh. Dumitroaia, D. Garvăn, D. Nicola.

5. Brășăuți, com. Dumbrava Roșie, jud. Neamț

a. La Școală

Supravegherea arheologică a fost impusă de efectuarea unor lucrări de excavație în curtea școlii din localitate, în cadrul unor proiecte de construire a unui grup sanitar și de asigurare a bransamentului la rețeaua de apă potabilă. În perimetrul afectat de cele două proiecte se află un sit de epocă medievală („Brășăuți - La Școală”⁴ – cod RAN: 120799.01; cod LMI: NT-I-s-B-10489).

Amplasamentul propus pentru grupul sanitar se află în continuarea laturii de nord-vest a școlii. Pentru construirea fundației au fost săpate șase gropi (cinci cu dimensiunile de 0,60 x 0,60 x 1,20 m, a șasea de 1,00 x 1,00 x 1,20 m), amplasate la colțuri și în zona mediană a laturilor lungi. În toate a fost înregistrată aceeași succesiune stratigrafică: 0 – -0,20, nivelul vegetal, cu cărămidă spartă în amestec, rămasă probabil de la ridicarea unor construcții; -0,20 – -0,60 m start brun închis, structură compactă, cu puține fragmente ceramice; -0,60 – -1,00 m strat negru, compact, fără materiale arheologice; sub adâncimea de -1,00 m apare stratul de pietriș ce constituie sterilul arheologic.

³ Care într-o primă fază a cercetării a fost atribuită, pe baza unor elemente ceramice, fazei Cucuteni A-B.

⁴ V. Spinei, D. Monah, *Așezarea prefeudală de la Brășăuți*, în *MemAntiq*, II, 1970, p. 371-387.

În afara acestora intervențiile în sol au mai constat în trei șanțuri (notate cu S.1, S. 2 și S. 3), pentru realizarea branșamentului la rețeaua de apă potabilă a comunei și pentru legătura grupului sanitar cu fosa septică.

S. 1: a fost amplasat între colțul de nord-vest al noului grup sanitar și cel existent. În lungime de 26 m, avea lățimea de 0,35 m, fiind săpat până la 0,50 m adâncime. De-a lungul șanțului apare un strat de pământ de culoare neagră, compact, din loc în loc întrerupt de aglomerări de pietriș ce se ridică până la suprafață. Comparând cu planul săpăturilor din 1969⁵, S. 1 pare să intersecteze mai multe secțiuni vechi.

S. 2: între colțul de nord-vest al grupului sanitar și clădirea școlii. Avea lungime de 9 m, lățimea de 0,35 m, iar adâncimea de 0,80 m. Pe toată lungimea lui, sub -0,10 m apare un strat compact, brun, uneori cu nuanțe gălbui.

S. 3: a fost trasat pe latura de vest a școlii, între intrarea în instituție și rețeaua stradală, având lungimea de 20 m, lățimea de 0,35 m, iar adâncimea de 0,80 m. A fost săpat de-a lungul căii de acces existente, pe lângă releul amplasat în curtea școlii, urmând a tăia drumul până la rețeaua de apă existentă.

Se pare că această zonă a sitului a fost deranjată în trecut, în excavațiile descrise mai sus nefiind intersectate complexe arheologice, ci numai puține fragmente ceramice și câteva fragmente de oase ce provin de la animale.

Supraveghere arheologică (autorizația nr. 123/2011). Colectiv: R. Munteanu, D. Garvăn, S. Ceaușu.

b. Str. Crizantemelor, f.n.

Supravegherea arheologică a fost impusă de efectuarea unor lucrări de excavație pentru obiectivul „Construcție locuință individuală P+M, racord utilități (apă, energie electrică)”, pe str. Crizantemei, f.n., în zona de protecție a monumentului istoric de epocă medievală „Brășăuți - La Școală”.

Amplasamentul locuinței se află pe un teren plat, acoperit de vegetație la circa 200 m de situl arheologic amintit, zona dintre cele două repere fiind acoperită de alte proprietăți particulare.

Locuința nefiind prevăzută cu subsol, s-a procedat la săparea manuală a șanțurilor de fundație. Șanțul pentru racordul la rețeaua de apă potabilă, în schimb, s-a efectuat mecanic. Acesta a avut o lungime de 65 m (din rețeaua principală și până la limita proprietății), lățime de 0,40 m și a fost săpat până la adâncimea de 1,20 m.

Stratigrafie: sub un strat de nisip gros de cca. 0,20 m, folosit pentru nivelarea drumului, se află un strat brun-deschis, cu nisip în compoziție (ce coboară până la cca. 0,60 m). Dedesubtul acestuia apare un strat de nisip și

⁵ *Ibidem*, fig. 1.

pietriș. În curte situația stratigrafică se prezenta aproximativ la fel, lipsind doar stratul de nisip folosit la nivelare.

Dimensiunile locuinței sunt de 10 x 8 m, cu mai multe compartimentări. Axul lung al construcției are orientarea vest-est. Șanțurile exterioare pentru fundație aveau lățimea de 0,40 m, fiind săpate până la adâncimea de 0,70 m. Șanțurile interioare (de delimitare a încăperilor) au fost săpate doar până la 0,45 m.

Dacă spre colțul de sud-est nivelul de pietriș apare la -0,40 m, deasupra fiind un strat negru (nivelul vegetal), fără materiale arheologice, de-a lungul celorlalte șanțuri exterioare, spre bază, apare un nivel galben-nisipos, ce se deschide la culoare pe măsură ce coboară în adâncime.

În cursul supravegherii nu au fost identificate materiale arheologice.

Supraveghere arheologică (autorizația nr. 81/2011). Colectiv: R. Munteanu, D. Garvăn.

6. Dochia, com. Dochia, jud. Neamț

La est de sat, pe terasa pârâului ce trece pe lângă localitate, se află o movilă de formă alungită (cca 10 m lungime și 1-2 m înălțime). În apropierea ei au fost descoperite două fragmente ceramice cenușii, lucrute la roată, și un fragment dintr-o rășniță realizată din gresie.

Periegheză: R. Munteanu, D. Garvăn (2011).

7. Doljești

Biserica „Sf. Treime”

A fost asigurată asistența arheologică a lucrărilor de amenajare a curții bisericii (clădire monument, ridicată în secolul al XVIII-lea). Au fost identificate structuri funerare și complexe ce se datează pe parcursul secolului al XIX-lea. Informații suplimentare – în prezentul volum.

Supraveghere arheologică (autorizația nr. 124/2011): G.D. Hânceanu,

8. Gârcina, com. Gârcina, jud. Neamț

Slatina Cozla II-III

Situl, descoperit în 2005, se află pe versantul de NV al dealului Cozla, la marginea pădurii. Aici a fost identificată o depunere antropică, ce se prezintă sub forma unui monticul parțial erodat, în apropierea unui izvor de apă sărată⁶. Atât în perimetrul sitului, cât și întregul versant, până spre pădure, sunt vizibile numeroase deranjamente petrecute în perioada recentă – cum sunt urmele tranșelor din timpul celui de-al doilea război mondial.

⁶ Pe acest versant se găsesc două astfel de izvoare, la distanță de 25 m unul față de celălalt: *Slatina II* și *Slatina III*. Depunerea antropică se află mai aproape de *Slatina III*.

Deoarece acțiunea apei a produs o ruptură pe o lungime considerabilă, în zona depunerii antropice, o primă etapă a cercetării a constat în efectuarea unei taluzări pe malul drept al pârâului, pe cca. 20 m lungime. A rezultat un profil stratigrafic cu înălțimea maximă de 0,80 m.

În ceea ce privește săpătura propriu-zisă, aceasta a avut un caracter restrâns și a constat într-un sondaj de 1 x 4 m (notat S. I). Obiectivele propuse au fost verificarea stratigrafiei și compararea datelor cu cele din siturile similare investigate de noi (Lunca, Solca, Țolici, Cucuieți). Secțiunea a fost plasată pe latura de NV a depunerii, la circa 6 m NE față de *Slatina III*. A fost trasată pe pantă și orientată SE-NV.

Au fost identificate mai multe niveluri arheologice, cele mai consistente conținând materiale ceramice specifice fazelor Cucuteni A, și B. De la partea superioară a depunerii s-au recuperat, din nivelul vegetal, atât materiale amestecate specifice etapelor eneolitice menționate, cât și ceramică din perioada timpurie a epocii bronzului. Dintr-o poziție stratigrafică neclară (în amestec cu materiale Cucuteni B) provin și câteva fragmente ceramice Cucuteni A-B. De asemenea, pentru a întregi cronologia sitului menționăm și identificarea unui fragment ceramic Precucuteni (recuperat din taluzare).

În urma acestui sondaj s-a putut constata o situație identică cu cele din siturile cercetate anterior. Subliniem gradul mare de fragmentare al materialului ceramic, precum și prezența, în nivelul atribuit fazei Cucuteni B, a speciei ceramice cu cochilii în pastă, în asociere cu numeroase fragmente de brichetaje⁷.

Cercetare sistematică (autorizația nr. 51/2011). Colectiv: Gh. Dumitroaia, D. Garvăn, R. Munteanu, O. Weller, R. Brigand.

9. Negrești, com. Negrești, jud. Neamț

După Deal

La circa 1 km de intersecția drumului spre Negrești cu șoseaua Piatra Neamț – Târgu Neamț, pe partea dreaptă a drumului, la o distanță de 0,10-0,15 km față de rețeaua electrică, a fost identificată o așezare preistorică. Terenul, ocupat de culturi agricole, coboară în pantă lină dinspre drum spre un curs de apă cu caracter temporar. În timpul efectuării unui sondaj pedologic, aici au fost descoperite (la aproximativ 1,20-1,30 m adâncime) două topoare de piatră, șlefuite. Piesele au fost aduse la muzeu, iar în urma acestei semnalări ne-am deplasat pe teren, pentru verificarea informațiilor primite. Singurele vestigii arheologice la suprafața solului, se observau în zona sondajului menționat: câteva fragmente ceramice, de culoare cenușie sau brună, cu resturi vegetale în compoziție, pe care le

⁷ Gh. Dumitroaia, D. Garvăn, R. Munteanu, O. Weller, R. Brigand, *Gârcina, com. Gârcina, jud. Neamț. Punct: Slatina-Cozla II-III*, în *CCAR. Campania 2011, 2012*, p. 56.

atribuim culturii ceramicii liniare. Situl astfel semnalat se pare că se află la o adâncime care nu a permis deranjarea sa în cursul lucrărilor agricole.

Semnalare: ing. Eugen Corfu.

Perieghetză: R. Munteanu, D. Garvăn (2012).

10. Mun. Piatra Neamț, jud. Neamț

a. Curtea Domnească

În 2011⁸ au fost continuate cercetările preventive din zona *Curții Domnești*. Pe platoul de sud, în apropierea Bisericii „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul”, între monument și strada Ștefan cel Mare, au fost cercetate 325 de morminte (*in situ* sau reînhumări). Pe platoul de nord, destinat în epocă locuirii civile, au fost dezvelite resturile unei structuri incendiate (Locuința 2), deranjată în cea mai mare parte de intervenții antropice din ultimul secol.

Cea mai importantă descoperire o reprezintă vestigiile unei construcții de piatră, de formă rectangulară, cu dimensiunile de 19,5 x 8 / 8,4 m. Zidurile acesteia au fost realizate din piatră cioplită, legată cu mortar și au grosimea de 1,20 m. S-a păstrat nivelul subteran al acestei construcții, care era compus dintr-o singură încăpere divizată de un zid median cu cinci arce, pe care se sprijineau două bolți semicilindrice de cărămidă. Elementele de piatră cioplită sunt identice celor de la biserica din apropiere (construită la 1498), de la turnul clopotniță (ridicat un an mai târziu) și de la construcția de piatră în care se află Muzeul Curtea Domnească.

În ceea ce privește cercetările din 2012, acestea s-au desfășurat doar în apropierea bisericii, în zona unde urma a fi construit un osuar. A fost cercetată o suprafață de 5 x 5 m, în care s-au dezvelit 31 de morminte (*in situ* sau reînhumări), parte a cimitirului care a funcționat pe parcursul secolelor XVI-XIX în curtea Bisericii „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul”.

Cercetare preventivă (autorizațiile nr. 32/2011; 145/2011; 117/2012).
Colectiv: Gh. Dumitroaia, A. Bătrâna, R. Munteanu, D. Garvăn, S. Ceaușu, V. Diaconu, L. Uță, D. Nicola, G. Hânceanu, F. Macoveiu.

b. Dărmănești

Situl se găsește în intravilanul municipiului, la intersecția străzilor 1 Decembrie 1918 și Dărmănești, în fața fostei Școli Normale de Fete, pe un teren pe care erau plantați pomi fructiferi. Din punct de vedere al reliefului zona, ce se prezintă sub forma unui platou ușor înălțat către nord-vest, se află pe terasa inferioară de pe malul stâng al râului Cuejdi.

⁸ Gh. Dumitroaia, A.C. Bătrâna Milencovici, R. Munteanu, D. Garvăn, S. Ceaușu, V. Diaconu, L. Uță, D. Nicola, G. Hânceanu, Fl. Macoveiu, *Piatra Neamț, jud. Neamț. Punct: Curtea Domnească*, în *CCAR. Campania 2011, 2012*, p. 243-245.

Identificat de către preotul C. Matasă, în anii '30 ai secolului trecut⁹, situl a fost investigat în anii 1957-1958¹⁰, și în 1968¹¹. Cele 25 de secțiuni efectuate în acea perioadă au dus la dezvelirea unor complexe funerare și de locuire pe baza cărora s-au delimitat o necropolă medievală și o așezare carpică. Din datele relativ sumare privind săpăturile din anii '50-'60 nu rezultă întinderea depunerilor antropice de aici și nici poziționarea exactă a secțiunilor realizate (singurele repere indică amplasarea acestora în partea de vest a suprafeței de teren aflată între clădirea școlii și șosea).

Pe această proprietate au început în primăvara anului 2012 lucrările de construcție a viitorului Palat de Justiție Neamț. Deoarece situl nu se afla înscris în Lista Monumentelor Istorice sau în Repertoriul Arheologic Național, documentația proiectului de investiții nu a prevăzut necesitatea obținerii unui aviz favorabil al Direcției Județene de Cultură ori asistența de specialitate impusă de lege pentru zonele protejate. Prin urmare, săpătura a fost începută fără asistență arheologică, fiind sistată odată cu semnalarea primelor vestigii.

Până la stoparea lucrărilor fuseseră decapate până la stratul de pietriș patru zone, notate ulterior de noi cu litere (de la A la D). În Cas. A și B nu au mai putut realizate decât observații privind stratigrafia verticală a sitului, în timp ce Cas. D, complet deranjată de șanțuri pentru cabluri electrice și gropi cu resturi menajere, nu a oferit date concludente din punct de vedere arheologic. Cas. C este suprafața în care au fost identificate (la decaparea mecanică) vestigii arheologice care au condus la declanșarea cercetării. După reluarea lucrărilor, săpăturile din caseta menționată s-au realizat doar manual. În restul suprafeței de teren au fost trasate mai multe secțiuni (notate de la 1 la 17), cu dimensiuni variind între 20 și 200 mp, toate împărțite în carouri de 2 x 2 m.

În zona cercetată, totalizând 1502 mp, stratigrafia este relativ uniformă. Materialele antropice se aflau într-un strat de culoare brun-gălbui, situat între -0,30/0,40 m și -0,60/0,80 m. Nu s-au observat diferențe cromatice sau de textură care să indice niveluri diferite, corespunzând fazelor sitului. Deasupra stratului menționat, în nivelul vegetal deranjat în întregime de plantarea pomilor fructiferi sau de diverse lucrări utilitare de la suprafața solului, nu au fost descoperite resturi arheologice.

⁹ C. Matasă, *Cercetări din preistoria județului Neamț* (extras), în *BCMI*, 97 (1938), 1940, p. 36.

¹⁰ A. Nițu, I. Zamoșteanu, M. Zamoșteanu, *Sondajele de la Piatra Neamț*, în *MCA*, VI, 1959, p. 370; C. Matasă, I. Zamoșteanu, M. Zamoșteanu, *Săpăturile de la Piatra Neamț*, în *MCA*, VII, 1961, p. 344-346.

¹¹ V. Spinei, *Necropola medievală de la Piatra Neamț – Dărmănești*, în *MemAntiq*, I, 1969, p. 215-225; Idem, *Cercetările arheologice de la Piatra Neamț – Dărmănești*, în *Danubius*, VI-VII, 1972-1973, p. 21-27.

În cadrul așezării carpice au fost identificate resturile a cinci vetre, a unui cuptor, dar și o importantă cantitate de ceramică fragmentară, resturi osteologice ce provin de la animale și câteva piese de metal.

În Cas. 13, 15 – 17 au fost cercetate complexe funerare din cadrul necropolei medievale. Au fost identificați 33 de indivizi, îngropați în morminte simple sau duble. Piese ce provin din inventarul mormintelor se află în curs de conservare și restaurare, o datare a lor nefiind posibilă în acest moment. Foarte probabil, aceste complexe sunt contemporane celor identificate în timpul vechilor cercetări, datând de la sfârșitul secolului al XIV-lea – începutul secolului al XV-lea. Nu excludem ca unele dintre mormintele identificate acum să fi fost dezvelite și în campaniile mai vechi, după ridicarea inventarului osemintele fiind lăsate pe loc. Așa ne indică, spre exemplu, M. 18, de-a lungul căruia au fost surprinse marginile uneia dintre secțiunile vechi.

Întregul material provenit din aceste cercetări a intrat în patrimoniul Muzeului de Istorie și Arheologie Piatra Neamț, aflându-se în curs de prelucrare.

Cercetare preventivă (autorizația nr. 83/2012). Colectiv: D. Garvăn, G. Hânceanu, S. Ceaușu, R. Munteanu, Gh. Dumitroaia.

c. Poiana Cireșului

Cercetările în situl paleolitic au continuat în 2011, prin dezvelirea unei noi suprafețe de 4 mp (săpătura atingând adâncimea de 2,50 m). A fost cercetat integral nivelul Gravetian I. Campania s-a remarcat prin abundența materialului litic. Între resturile faunistice descoperite predominante sunt cele de ren. Pe lângă acestea se remarcă unele piese deosebite, din materii dure animale: o piesă de artă mobilă incizată cu patru linii paralele și un vârf de sulită din corn de ren¹².

Cercetare sistematică (autorizația nr. 43/2011). Colectiv: M. Cârciuamaru, E.C. Nițu, O. Rogozea, Gh. Dumitroaia, O. Cîrstina, D. Iamandi, R. Ștefănescu, C. Beldiman, R. Dobrescu, D.M. Sztancs.

d. Str. Alexandru cel Bun, nr. 24

Supravegherea arheologică a fost impusă de efectuarea unor lucrări de excavație în zona de protecție a monumentului „Casa de lemn Ivașcu” (cod LMI: NT-II-a-B-10558), necesare implementării proiectului „Reparații, igienizare, consolidare și recompartimentare garaj Consiliul Județean Neamț”.

Amplasamentul propus pentru realizarea rețelei de canalizare se află pe latura de nord-est a garajului, la jumătatea distanței dintre acesta și clădirea din

¹² M. Cârciuamaru, E.C. Nițu, O. Rogozea, Gh. Dumitroaia, O. Cîrstina, D. Iamandi, R. Ștefănescu, C. Beldiman, R. Dobrescu, D.M. Sztancs, *Piatra Neamț, jud. Neamț. Punct: Poiana Cireșului*, în *CCAR. Campania 2011, 2012*, p. 100-101.

vecinătate. Șanțul pentru rețeaua de canalizare a fost realizat între un cămin existent în fața intrării în garaj și unul nou construit, mergând paralel cu zidul. Săpătura a avut o deschidere de 0,70 m și lungime de circa 15 m, interceptând următoarea situație stratigrafică: sub asfaltul și cimentul drumului de acces, între 0,25 și -0,80 m se găsea strat de culoare brună, ce avea în compoziție pietre, cărămizi, fragmente de sticlă, nisip. Acest strat a fost deranjat în întregime de intervenții mai vechi, atât de la construcția casei din vecinătate cât și a garajului. Urma, până la -1,15 m un strat brun-gălbui (mai deschis la partea sa inferioară). Săpătura s-a adâncit între 1,15 și 2,50 m doar în zona în care s-a construit căminul de captare a apei, intersectând beciul casei învecinate (de dată recentă, construit din cărămidă legată cu ciment).

În pământul scos din șanț, pe lângă pietre, cărămizi, fragmente de sticlă și alte materiale recente, au fost descoperite și câteva fragmente ceramice lucrate la roată și șase fragmente osteologice ce provin de la animale. Ceramica menționată, de culoare cărămizie sau neagră, printre care se regăsesc și fragmente acoperite cu smalt verde sau alb, se leagă de un nivel de locuire medieval, care a fost amputat de locuirile ulterioare, astăzi neputându-se delimita stratigrafic.

Supraveghere arheologică (autorizația nr. 40/2012) realizată de D. Garvăn și S. Ceaușu.

11. Podoleni, com. Podoleni, jud. Neamț

Movila Flocoasă

Așezarea eneolitică de pe malul stâng al pârâului Verdele a fost identificată în perioada interbelică de C. Matasă¹³ și sondată de Gh. Dumitroaia, în anul 1989¹⁴. La o verificare recentă, de pe platoul de circa 10 x 20 m aflat în continuarea movilei au fost culese fragmente ceramice cucuteniene puternic corodate și așchii de silex.

Perieghetză: D. Garvăn, R. Munteanu (2012).

12. Poduri, com. Poduri, jud. Bacău

Dealul Ghindaru

În anul 2011 au fost realizate investigații geofizice și geodezice în cadrul sitului¹⁵, în zona aflată la vest de suprafețele în curs de cercetare. Principalele rezultate sunt prezentate pe larg în volumul de față.

¹³ C. Matasă, *Cercetări arheologice din preistoria județului Neamț*, în *BCMI*, 97, (1938), 1940, p. 34.

¹⁴ Gh. Dumitroaia, *Săpături și cercetări arheologice de suprafață în județul Neamț (1987-1991)*, în *MemAntiq*, XVIII, 1992, p. 293.

¹⁵ O prezentare pe scurt a aceluiași cercetări la Gh. Dumitroaia, D. Garvăn, D. Nicola, R. Munteanu, C. Preoteasa, D. Monah, D. Ștefan, *Poduri, com. Poduri, jud. Neamț. Punct: Dealul Ghindaru*, în *CCAR. Campania 2011, 2012*, p. 109-110.

Cercetare (autorizația nr. 60/2011) efectuată de către un colectiv compus din Gh. Dumitroaia, R. Munteanu, D. Garvăn, D. Nicola, S. Ceaușu (CMJ Neamț), D. Ștefan, C. Ștefan (Vector Studio SRL).

13. Mun. Roman, jud. Neamț

a. Biblioteca

În 2012, odată cu demararea lucrărilor de restaurare a clădirii Bibliotecii Municipale „George Radu Melidon”, s-au întreprins lucrări de excavație care au necesitat asistență arheologică. Din secțiunile efectuate de jur-împrejurul construcției s-au recuperat materiale arheologice de perioadă medievală și modernă. S-a constatat că cea mai mare parte a nivelului medieval este deranjat de intervenții antropice de dată mai recentă. Puținele complexe păstrate *in situ* au fost cercetate.

Supraveghere arheologică (autorizația nr. 188/2012): G. Hânceanu.

b. Str. Ștefan cel Mare nr. 202 - lot 2

Săpăturile efectuate în cadrul proiectului de construcție a unei locuințe în locația menționată, în apropierea fostului Cinema „23 August” (azi demolat), au fost supravegheate arheologic, terenul aflându-se în zona de protecție a centrului istoric urban. Amplasamentul suprapune pe cel al unor construcții recent demolate, iar săpăturile pentru fundație s-au realizat la adâncime mică, astfel că nu s-au identificat materiale sau complexe arheologice.

Supraveghere arheologică (autorizația nr. 252/2012): A. Ciobanu.

14. Totoiești, com. Tupilați, jud. Neamț

Din cimitirul din localitate provin două greutateți de lut ars, applatizate, cu perforație în zona centrală, eneolitice.

Semnalare: S. Ceaușu.

15. Țibucanii de Sus, com. Țibucani, jud. Neamț

a. Pârâul Umbrari

La aproximativ 600 m NV de schitul Țibucani, în albia pârâului Umbrari au fost identificate resturi paleofaunistice de mamut. În colecția școlii din localitate se păstrează mai mulți molari și un fragment de omoplat descoperite în aceeași zonă.

Verificare: V. Diaconu (2012). Materiale aflate în muzeul școlar.

b. Velnița Boierului

În zona centrală a satului, într-un mal argilos a fost identificat un femur de *Bos primigenius*.

Informație: V. Diaconu (2012). Materiale aflate în muzeul școlar.

16. Țolici, com. Petricani, jud. Neamț***În Cimitir***

Au fost făcute noi cercetări de suprafață și observații asupra sitului, rezultatele obținute fiind relatate într-o notă în prezentul volum.

Cercetare de suprafață: D. Garvăn, V. Diaconu (2011, 2012).

17. Urecheni, com. Urecheni, jud. Neamț***Malul Topoliței***

Punct situat la 300 m est de biserica satului, pe malul drept al râului Topolița. Erodarea terasei medii a râului a permis recuperarea unor materiale arheologice (ceramică, oase), din perioada târzie a evului mediu (sec. XVII-XVIII). În același loc a fost descoperit și un fragment dintr-o lamă masivă de silex.

Periegheză: V. Diaconu (2011). Materiale aflate în colecțiile MIETN.

Diagnostic arheologic pentru segmentul Ditrău (jud. Harghita) - Lunca Moldovei (jud. Neamț) al autostrăzii Târgu Mureș - Iași

Ca urmare a solicitării venite din partea IPTANA S.A., un colectiv din cadrul Complexului Muzeal Județean Neamț a efectuat în perioada martie - aprilie 2011 cercetări de suprafață și documentarea bibliografică necesare întocmirii raportului de diagnostic arheologic pentru segmentul Ditrău-Lunca Moldovei al autostrăzii Târgu Mureș - Iași.

Analizând caracteristicile peisajului, coroborate cu informațiile arheologice din surse edite și cu datele adunate în teren, se constată că traseul proiectat al autostrăzii Târgu Mureș-Iași-Ungheni intersectează, în zona supusă analizei, un număr apreciabil de situri arheologice și zone cu potențial arheologic.

Segmentul studiat, în lungime de 118 Km, străbate, pe teritoriul județelor Harghita și Neamț, zone geografice diverse.

Între Km 87 și 112 autostrada ar urma să străbată zona subcarpatică, ce prezintă un aspect deluros la contactul cu arealul montan, pentru ca să coboare spre est sub forma unei câmpii ondulate de interfluvii și etajată în trepte largi de terasă. Traseul drumului urmează între Leghin și Agapia o porțiune de vale, iar de la Săcălușești până la Ingărești traversează poduri largi de terasă. Acestea din urmă, în special, au constituit în trecut zone predilecte pentru amplasarea locuirilor umane, constituind, așadar, ariile cu cel mai mare potențial arheologic.

De la Km 112 traseul coboară în valea Moldovei, ce are aici aspectul unui șes plat, pe care se observă încă urmele vechilor cursuri de apă. Probabil că datorită acestei modificări destul de dinamice a albiei râului terasa joasă dintre satele Ingărești și Lunca Moldovei nu păstrează urme foarte consistente ale unor locuri vechi.

Traseul viitoarei autostrăzi urmează să afecteze mai multe situri, unele dintre ele cunoscute (pentru care în rândurile de mai jos facem trimitere la publicațiile anterioare), altele inedite.

18. Târgu Neamț, jud. Neamț

a. *În spini*¹⁶

b. *Dealul Humulești*¹⁷

c. *Dealul Colacu*¹⁸

19. Săcălușești, com. Agapia, jud. Neamț

*Dealul Valea Seacă*¹⁹

20. Topolița, com. Grumăzești, jud. Neamț

*La nord-vest de sat*²⁰

21. Ingărești com. Urecheni, jud. Neamț

a. *Movila Găunoasă*²¹

b. *Cazemate*

La nord de sat, pe partea stângă a drumului spre Timișești, la baza celei de-a doua terase a Moldovei, se află șase cazemate care au făcut parte, împreună cu șanțul anticar și tranșeele parțial vizibile astăzi, din sistemul defensiv al României în al doilea război mondial. Construcțiile defensive sunt structuri de beton cu ziduri de grosime de cca. 0,8 - 1 m, parțial păstrate, înălțate în mijlocul unor movile de pământ. Suprafața fiecărei cazemate este de cca. 100 mp. Cazematele 1 și 2 se află în imediata apropiere a traseului stabilit pentru autostradă. În cazul celorlalte patru fortificații este intersectată zona de protecție. Deși obiectivele sunt de dată relativ recentă, relevanța lor pentru evenimentele din vara anului 1944 și situația destul de precară a acestui tip de structuri ne-a îndemnat să le considerăm în categoria monumentelor, propunându-le pentru înscrierea în Repertoriul Arheologic Național.

¹⁶ V. Diaconu, *Date preliminare despre o nouă așezare a culturii Costișa din județul Neamț, în Carpica*, XXXVIII, 2009, p. 43-56; Idem, *Noi situri arheologice în zona de nord-est a județului Neamț, în MemAntiq*, XXV-XXVI, 2010, p. 431.

¹⁷ Idem, *Recunoașteri arheologice de suprafață în zona orașului Târgu Neamț, în MemAntiq*, XXIV, 2007, p. 105, 107.

¹⁸ Idem, *op.cit.*, p. 107.

¹⁹ Idem, *op.cit.*, p. 93-98; Idem, *Noi așezări precucuteniene în Depresiunea Neamț, în Opțiuni Istoriografice*, VIII/1, 2007, p. 11-12; Idem, *Artefacte de piatră șlefuită din eneolitic și epoca bronzului descoperite în Depresiunea Neamț, în Carpica*, XXXVII, 2008, p. 130-145.

²⁰ Idem, *Recunoașteri arheologice de suprafață...*, p. 101-103; Idem, *Noi așezări precucuteniene în Depresiunea Neamț*, p. 9.

²¹ C. Matasă, *op.cit.*, p. 36.

Coordonate geografice: **1.** 47°11'51.27" N, 26°32'11.11" E; **2.** 47°11'51.81" N, 26°31'53.48" E; **3.** 47°11'46.09" N, 26°32'4.25" E; **4.** 47°11'44.44" N, 26°32'1.99" E; **5.** 47°11'55.54" N, 26°32'0.62" E; **6.** 47°11'57.72" N, 26°31'55.24" E.

Cercetare de suprafață. Inedit.

22. Lunca Moldovei, com. Păstrăveni, jud. Neamț

a. La nord-vest de sat

La nord-vest de sat, între două cazemate și drumul către Zvorănești au fost descoperite, pe un teren arat, mai multe fragmente de ceramică cenușie lucrute la roată, fragmente de amforă și bucăți de chirpici, care atestă o locuire din secolele II-IV d.Hr. Zona de protecție a sitului este traversată de traseul proiectat pentru autostradă.

Coordonate geografice: 47°11'39.69" N, 26°35'3.53" E.

Cercetare de suprafață. Inedit.

b. Movilă

La nord-vest de sat, între aceleași cazemate invocate mai sus și râul Moldova se ridică o movilă de dimensiuni reduse (circa 1 m diametru și 1 m înălțime). Partea sa de sud a fost distrusă în al doilea război mondial, prin stabilirea aici a unui punct de tragerede la care se mai păstrează resturi ale pereților de beton. După configurația terenului, credem că punctul de tragere a fost construit peste o movilă mai veche. La suprafața solului nu s-au observat materiale arheologice. Punctul se situează în imediata apropiere a traseului proiectat pentru autostradă, urmând să fie afectat de acesta.

Coordonate geografice: 47°11'49.58" N, 26°35'15.95" E.

Cercetare de suprafață. Inedit.

c. Cazemate

La nord-vest de sat, pe partea dreaptă a drumului spre Zvorănești se află trei cazemate care au făcut parte din sistemul defensiv al României în cel de-al doilea război mondial. Detaliile constructive și starea de conservare sunt identice celor de la Ingărești, descrise mai sus. Una dintre cazemate se află în imediata apropiere a traseului stabilit pentru autostradă, în timp ce în cazul celorlalte două fortificații este intersectată zona de protecție.

Coordonate geografice: **1.** 47°11'39.90" N, 26°35'15.78" E; **2.** 47°11'43.26" N, 26°35'14.22" E; **3.** 47°11'5.34" N, 26°35'3.48" E.

Cercetare de suprafață. Inedit.

Colectiv: Gh. Dumitroaia, R. Munteanu, D. Garvăn, V. Diaconu.

Nr. crt.	Sit	Tip cercetare	Încadrare culturală / cronologică	
1	a	Bârgăuani- <i>Islaz</i>	Periegheză	Cucuteni
	b	Bârgăuani- <i>Stejări</i>	Periegheză	Ep. bronzului / eneolitic
2		Bețești- <i>Dealul Buruienesti</i>	Periegheză	Precucuteni
3		Blăgești	-	Ep. bronzului
4		Bodeștii de Jos- <i>Cetățuia Frumușica</i>	Sistematică	Eneolitic, ep. bronzului
5	a	Brășăuți- <i>La Școală</i>	Supraveghere	Ev mediu
	b	Brășăuți-Str. Crizantemelor, f.n.	Supraveghere	-
6		Dochia	Periegheză	Sec. II-III d.Hr. (?)
7		Doljești- <i>Biserica "Sf. Treime"</i>	Preventivă	Sec. XIX
8		Gârcina- <i>Slatina Cozla II-III</i>	Sistematică	Eneolitic, ep. bronzului
9		Negrești- <i>După Deal</i>	Periegheză	Neolitic
10	a	Piatra Neamț- <i>Curtea Domnească</i>	Preventivă	Ev mediu
	b	Piatra Neamț- <i>Dărmănești</i>	Preventivă	Sec. II-III, Ev mediu
	c	Piatra Neamț- <i>Poiana Cireșului</i>	Sistematică	Paleolitic
	d	Piatra Neamț- <i>Str. Al. cel Bun, 24</i>	Supraveghere	Ev mediu
11		Podoleni- <i>Movila Flocoasă</i>	Periegheză	Cucuteni
12		Poduri- <i>Dealul Ghindaru</i>	Sistematică	Eneolitic, ep. Bronzului
13	a	Roman- <i>Biblioteca</i>	Supraveghere	Ev mediu
	b	Roman- <i>Str. Șt. cel Mare, 202-lot 2</i>	Supraveghere	-
14		Totoiești	-	Eneolitic
15	a	Țibucanii de Sus- <i>Pârâul Umbrari</i>	Periegheză	Pleistocen
	b	Țibucanii de Sus- <i>Velnița Boierului</i>	-	Pleistocen
16		Țolici- <i>În Cimitir</i>	Periegheză	Precucuteni
17		Urecheni- <i>Malul Topoliței</i>	Periegheză	?, Ev mediu
Descoperiri pe traseul autostrăzii Tg. Mureș-Iași, în sectorul Tg. Neamț-Lunca Moldovei				
18	a	Târgu Neamț- <i>În Spini</i>	Periegheză	Ep. bronzului
	b	Târgu Neamț- <i>Dealul Humulești</i>	Periegheză	Sec. II-V
	c	Târgu Neamț- <i>Dealul Colacu</i>	Periegheză	?
19		Săcălușești- <i>Dealul Valea Seacă</i>	Periegheză	Eneolitic, ep. bronzului, ep. fierului, sec. IV-V
20		Topolița- <i>La NV de sat</i>	Periegheză	Eneolitic, ep. bronzului, ep. fierului, sec. II-III d.Hr.
21	a	Ingărești- <i>Movila Găunoasă</i>	Periegheză	?
	b	Ingărești- <i>Cazemate</i>	Periegheză	Sec. XX
22	a	Lunca Moldovei- <i>La NV de sat</i>	Periegheză	II-IV d.Hr.
	b	Lunca Moldovei- <i>Movilă</i>	Periegheză	?
	c	Lunca Moldovei- <i>Cazemate</i>	Periegheză	Sec. XX

Tabel sintetic al descoperirilor prezentate în text

ARCHAEOLOGICAL RESEARCHES CARRIED OUT DURING 2011-2012 BY THE NEAMȚ COUNTY MUSEUM

Keywords: *Neamț, archaeology, field research, preventive and systematic researches*

The paper contains a brief presentation of the archaeological activity from Neamț during 2011-2012. As expected, the majority of our investigations consisted on surveys and preventive researches. The most important ones have taken place in Piatra Neamț (*Curtea Domnească* and *Dărmănești*). Systematic investigations have been few in number (Bodești, Poduri, Piatra Neamț-*Poiana Cireșului*), and only few of them coordinated by our institution. A second part of this chronicle includes field investigations conducted for the archaeological diagnosis of a segment (Ditrău-Lunca Moldovei) of the Târgu Mureș - Iași Highway Project.

List of illustrations

- Fig. 1. Bârgăoani: 1-3. *Stejări*. Stone items; 4-8. *Islaz*. Pottery
Fig. 2. Pottery: 1-4. Brășăuți-*La Școală*; 5-10. Lunca Moldovei-*La NV de sat*
Fig. 3. Pottery and stone tools: 1-3. Dochia; 4-7. Negrești-*După Deal*
Fig. 4. Pottery from Gârcina-*Slatina Cozla II-III*
Fig. 5. Piatra Neamț-*Dărmănești*. During the researches
Fig. 6. The location of the sites from Ingărești (1) and Lunca Moldovei (2)

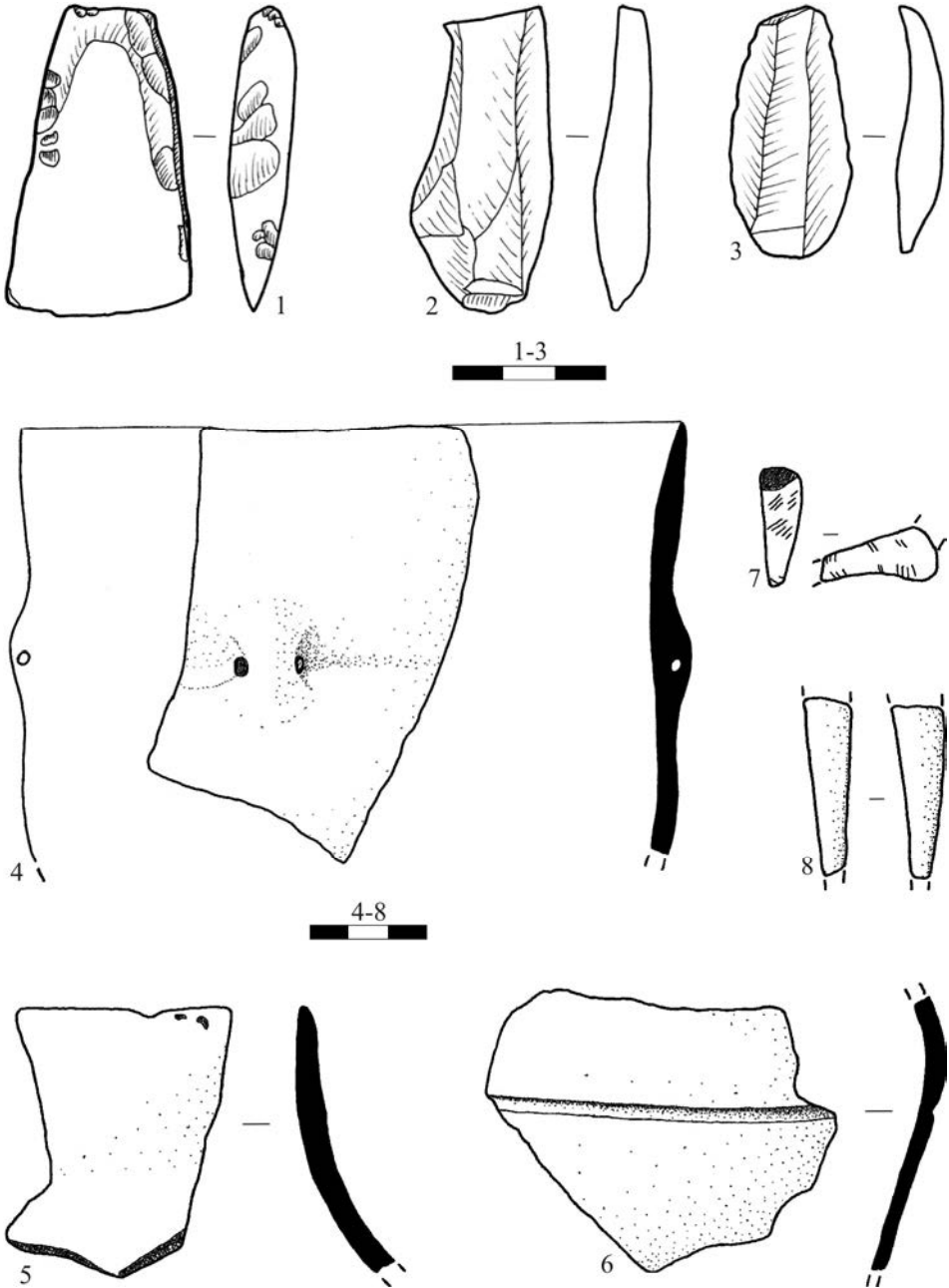

Fig. 1. Bârgăoani: 1-3. *Stejări*. Obiecte de piatră; 4-8. *Islaz*. Ceramică

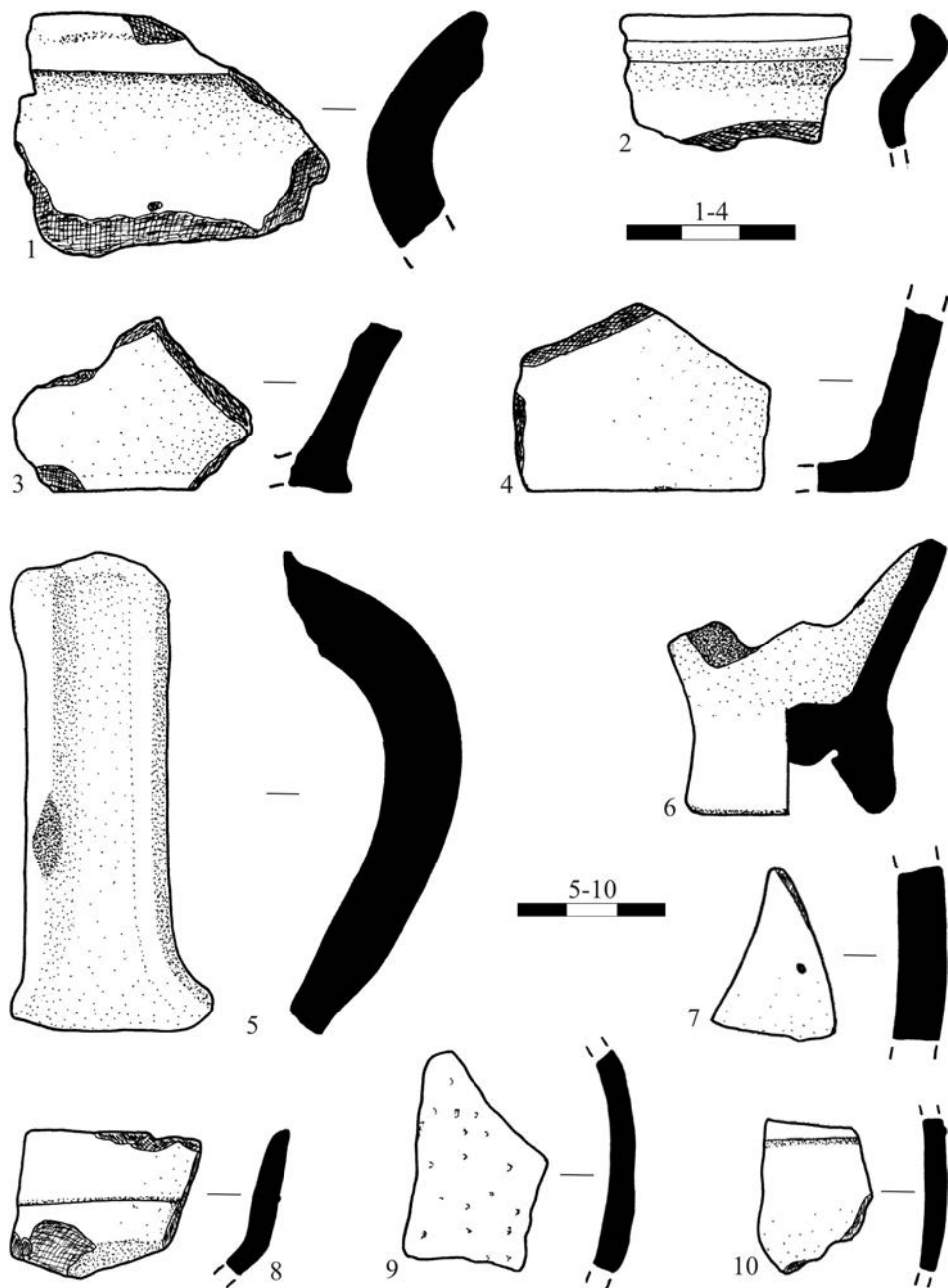

Fig. 2. Ceramică: 1-4. Brășăuți-La Școală; 5-10. Lunca Moldovei-La NV de sat

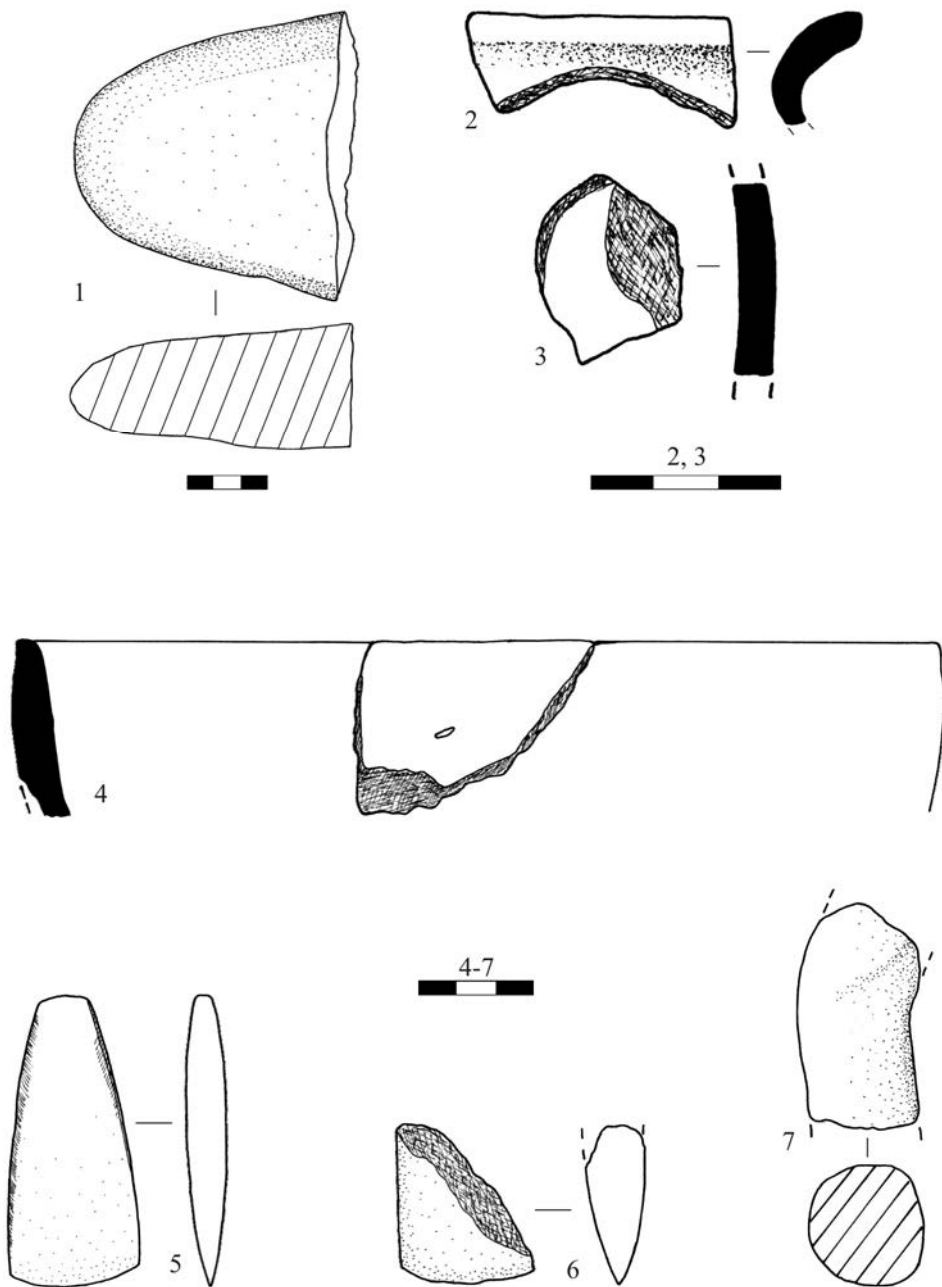

Fig. 3. Ceramică și piese de piatră: 1-3. Dochia; 4-7. Negrești-După Deal

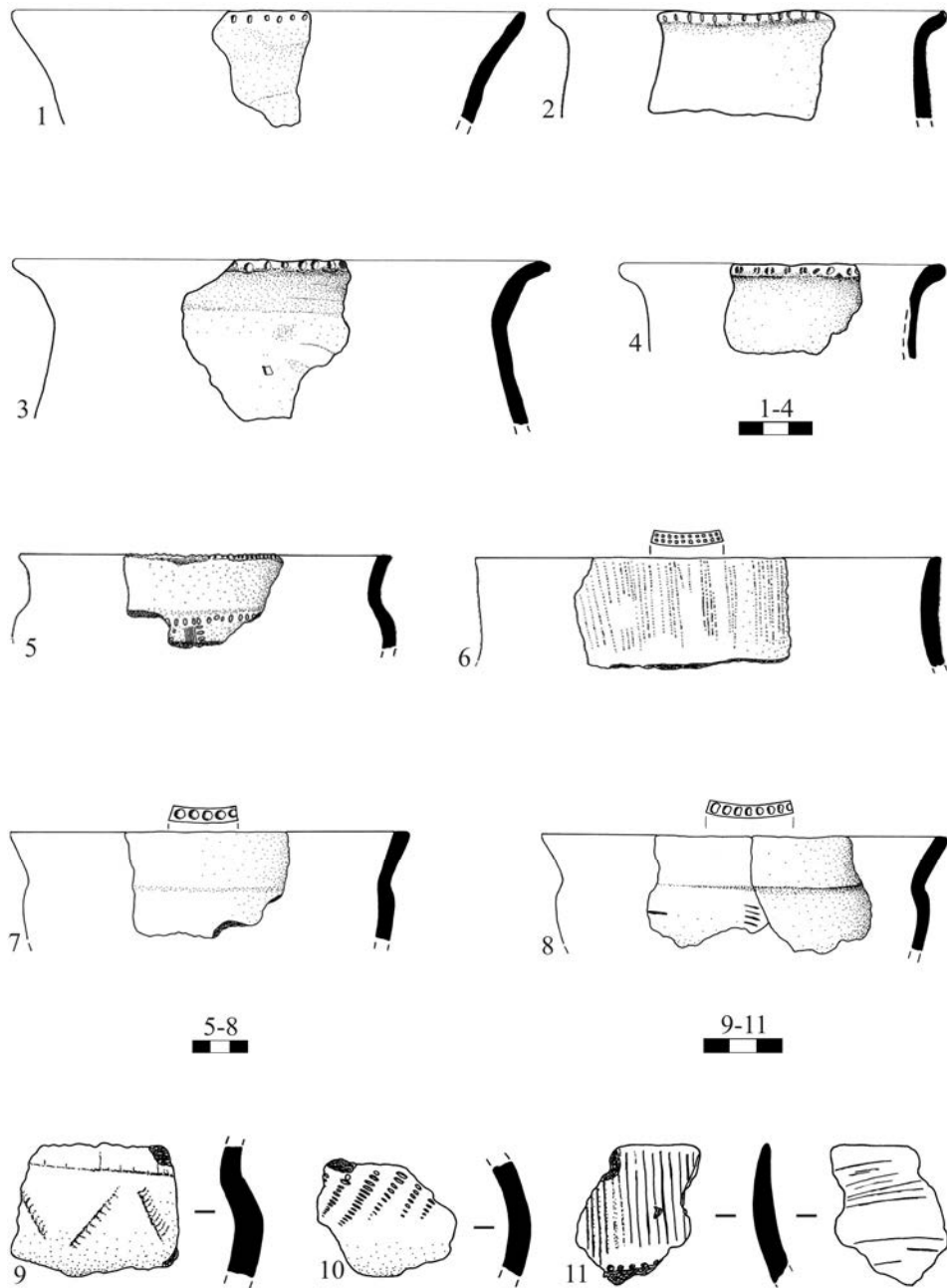

Fig. 4. Ceramică de la Gârcina-Slatina Cozla II-III

Fig. 5. Piatra Neamț-Dărmănești. Imagini din timpul cercetărilor

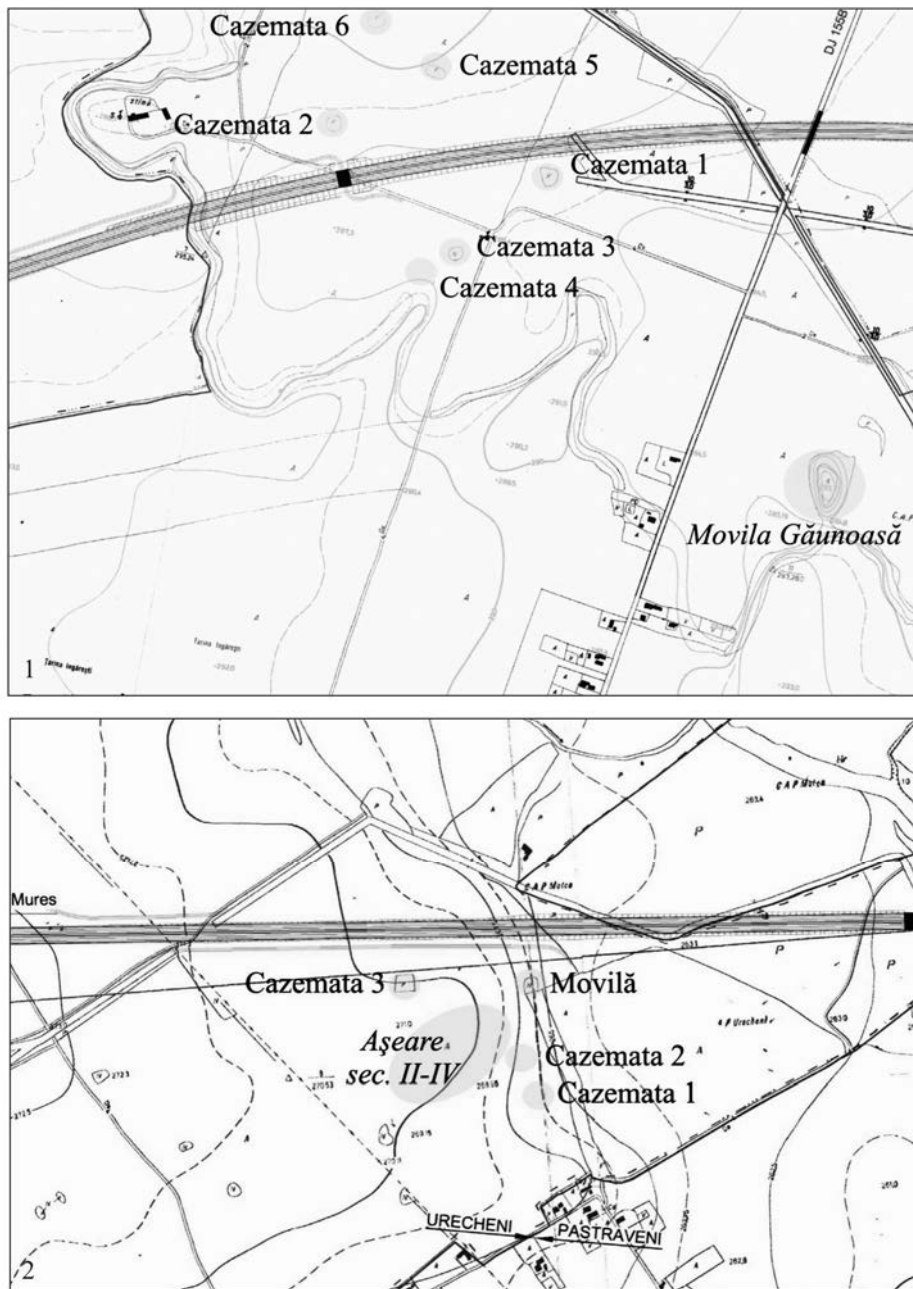

Fig. 6. Localizarea siturilor de la Ingărești (1) și Lunca Moldovei (2)